ženia d. o. prot. Št. Horkaja, ktorý predniesol slávnostnú kázeň. Na záver bohoslužieb sa k veriacim prihovoril Preosvietený vladyka Cyril a udelil im svoje archijerejské požehnanie.

Pracovná porada

● V utorok dňa 31. októbra 1978 na úrade Eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Michalovciach sa konala pracovná porada pravoslávneho duchovenstva michalovského arcidekanátu za účasti niektorých duchovných z trebišovského a košického arcidekanátu. Pracovnú poradu po spoločnej modlitbe otvoril d. o. prot. Juraj Cap, okr. arcidekan. Referát na tému „Úloha dnešnej kázne" predniesol d. o. prot. Št. Horkaj. Na 60. výročie vzniku Československej republiky hovoril d. o. prot. J. Koco. Správu o živote michalovskej eparchie predniesol riaditeľ ÚER d. o. prot. Ján Choma. D. o. prot. J. Cap navrhol plán úloh na nastávajúce obdobie. Po bohatej diskusii, v ktorej vystúpil i Preosvietený vladyka Cyril so svojím zhodnotením porady, túto ukončili modlitbou.

(J. Ch.)

Hlúpy verí každému slovu; ale opatrný rozumie svojmu kroku (Prísl. 14, 15).

Lepší pokrm zo zeliny, kde je láska, ako vykŕmený vôl a s ním nenávisť (Prísl. 15, 17).

Lepšie málo v spravodlivosti ako množstvo dôchodkov v nespravodlivosti (Prísl. 16, 8).

Budúce číslo vyjde 10. januára 1979

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: 080 01 Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prot. dr. Š. Pružinský. Technický red. Helena Ferencová. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliánske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročne predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávku prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 18 — Povolené SÚTI 15/0 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu 49 442.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXIV. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 12/1978

Ako uvádzajú posledné správy o sčítaní ľudu na sv. hore Atos, počet jej obyvateľov je 1300 mníchov a kandidátov na mníšstvo. Na sv. hore je 20 monastierov, najväčší z nich Veľká Lávra, kde žije 376 mníchov, Iverský monastier so 60 mníchmi, Vatoped so 60 mníchmi, Chilandar so 70 mníchmi, v Dionisijskom monastieri žije 40 mníchov, v Kutlumuši 55, v Pantokrátore 70, v Xeropotáme 30, Zografe 12, Dochire 10, Karakale 20, Filoteji 82, Šimono-Petrovskom monastieri 60, vo Svätopavlovskom 90, Stavronikitovskom 40, Xenofonte 45, Grigorijevskom monastieri 36, Eusigmentovskom 45, v monastieri sv. Pantelejmona 30 a v Konstamonite 20 mníchov. Slovanské monastiere sú tri: sv. Pantelejmona, Chilandar a Zograf.

Fínsko. V Laponsku žije okolo 500 pravoslávnych Laponcov, ktorých nazývajú „školti". Helsinský metropolita Ján, do ktorého eparchie patria, každoročne ich navštevuje. Teraz sa začala práca s prekladom sv. bohoslužieb do ich materinského jazyka laponského.

Na Sinajskej hore, v monastieri sv. Kataríny, našli kryptu, kde bolo uložených 47 debien, pochádzajúcich z dôb prenasledovania ikon, t. j. asi z VIII.—IX. storočia. Boli v nich ikony, texty zo Sv. písma a texty sv. otcov. Bol tam aj známy Sinajský kódex zo IV. storočia. (Cirk. vest. č. 25, vybral Hn.)

Redakcia časopisu Odkaz sv. Cyrila a Metoda upozorňuje predplatiteľov, aby si nezabudli predplatiť náš časopis na rok 1979. Predplatné prijíma každý poštový doručovateľ, alebo priamo odd. PNS na Vašej pošte.

Vianočné posolstvo Posvätnej synody pravoslávnej cirkvi v Československu

„Poďte, plesajme Hospodinovi! Pokrikujme s radosťou skale svojho spasenia!" (Ž. 95,1)

Táto výzva svätého žalmistu je nám nezvyčajne blízka po tieto dni, keď s celou cirkvou oslavujeme veľkú a radostnú udalosť ľudských dejín, narodenie nášho Spasiteľa a Pána Isusa Christa. „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj!, počujeme neraz v týchto dňoch v chrámoch Božích a naša myseľ sa prenáša do tichého Betlehema, do chudobnej, ale kráľovskej jaskyne, kde v noci Christovho narodenia zaznel spev anjelov, ktorý až do súčasnosti cez všetky stáročia vlieva radosť a mier do našich duší.

Už pred stáročiami hlásajú ono tajomstvo ľudským jazykom Bohom inšpirovaní proroci. Jeden z nich, prorok Micheáš, hovorí: „A ty, Betlehem, zem Júdova, nijako nie si najmenším medzi vojvodami Júdovými, lebo z teba mi vyjde vodca, ktorý bude pásť môj ľud... a jeho východiská sú od pradávna, odo dní veku". A iný prorok, Izaiáš, podľa Božieho zjavenia prorokuje: „Hľa, Panna počne a porodí Syna a dajú mu meno Immanuel" (Iz. 7, 14).

Tieto proroctvá od vekov zvestujú tajomstvá očakávanej udalosti Christovho narodenia. „Nepodľahne tajomstvo skúmaniu, iba vierou ho oslavujeme..." spieva sa v jednej cirkevnej piesni. Nepochopiac tajomstvo, upadol spravodlivý Jozef, snúbenec Prečistej, do pochybností, ale anjel Hospodinov sa mu zjavil vo sne

a povedal mu: „Jozef, syn Dávidov, neboj sa prijať Máriu, svoju manželku, lebo to, čo je v nej splodené, je zo svätého Ducha. Porodí Syna a dáš mu meno Isus, lebo on zachráni svoj ľud od ich hriechov" a potom mu pripomenul práve slová proroka Izaiáša o narodení Isusa Christa z Panny. „A Jozef, prebudiac sa zo spánku, učinil ako mu nariadil anjel Pánov" (Mt. 1, 20—24). Ďalej svätý evanjelista Matúš hovorí o splnení Izaiášovho proroctva, keď Mária porodila Syna, ktorému dali meno Isus (Mt. 1, 25).

Ten, ktorý je narodený pred všetkými vekmi a nad všetkými nebesami, sa rodí v čase, na našej zemi, aby človeku dal znovuzrodenie a svetu obnovenie.

Oslavujeme Narodenie Christovo, „tajomstvo skryté od vekov" a snažíme sa toto tajomstvo niesť vo svojej čistej viere. Svätá cirkev spieva: „Dnes sa stal veľký a preslávny zázrak. Panna rodí Syna bez porušenia. Slovo sa vteluje a od Otca neodlučuje. Anjeli s pastiermi to oslavujú a tiež my s nimi volajme: Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj!"

Ona čudesná hviezda vedie v tichej noci mágov k cieľu ich putovania, k miestu Spasiteľovho narodenia. Najprv Ho však našli betlehemskí pastieri v Jeho jaskyni, kam ich priviedli anjeli. Mágovia nasledovali pastierov ako predstavitelia múdrosti tej doby. Pri podnoží Christových jaslí sa ukázali pastieri a mágovia ako predstavitelia celého ľudstva. Priniesli Dieťaťu do betlehemskej jaskyne dary: zlato, kadidlo a myrru, ale súčasne priniesli svoje obavy, svoje trápenia i svoje nádeje, cítiac duchovnú potrebu očistenia a obrodenia. Boli to ľudia náboženskí, premýšľaví, prezieraví, naučení vidieť vo všetkom Božiu prozreteľnosť, žijúci tradíciami a spomienkami na minulé osudy ľudstva a s nádejami na zlepšenie jeho života. V tej dobe na Východe málokto nevedel, že sa má ktosi veľký čoskoro ukázať v Judsku. Málokto nepoznal staré proroctvo: „Hviezda vyjde z Jákoba a povstane berla z Izraela . . ." (4. Mojž. 24, 17). Keď po dlhej a únavnej ceste vošli do chudobnej jaskyne a uvideli Dieťa v jasliach, nenechali sa zmiasť tou chudobou a nezapochybovali vo viere. Čistým a jednoduchým srdcom vnikli do tajomstva poníženia Syna Božieho a pod príkrovom úbohosti, ktorá Ho zakrývala, spoznali Bohočloveka a poklonili sa Mu.

S príchodom Isusa Christa na svet vstupuje do sveta a ľudstva niečo nové. Týmto novým je nebeská láska. I pred Christovým príchodom mnohí mudrci a učitelia pochopili lásku, hovorili a učili o nej. Ale len učili v úsilí priviesť ľudí k láske prostredníctvom rozumu. Christos ale — sám nekonečná Láska — pri-

niesol ľuďom lásku v sebe samom a sila tejto Christovej lásky sa do nás vlieva ako tok života a mieru.

Pri spomienke na Christovo narodenie hlása cirkev svätá dogmatické pravdy odhalené touto celosvetovou udalosťou, dáva hlboké poučenia každému kresťanovi. Učí, že Christos svojím zostúpením na svet naučil ľudí vyznávať slávu Bohu na výsostiach a súčasne utvrdil na zemi mier duchovný i vecný a ukázal Božie zaľúbenie v ľuďoch; ľudia sú pred Bohom ako pred spoločným Otcom, sú si všetci rovní, pretože na všetkých sa rovnako obracia Jeho Božské Slovo a všetkým je otvorený poklad Jeho milosti, všetkým sú rovnako blízke Jeho láska a milosrdenstvo.

V Betleheme sa narodil Spasiteľ a priniesol mier pre celý svet. Cirkev Christova sa neprestajne modlí za tento mier, za mier vnútorný a duchovný a za jeho prebývanie v našich srdciach; súčasne sa neprestáva modliť a prinášať reálny vklad do práce pre mier vonkajší, mier medzi ľuďmi a medzi národmi podľa Christovho prikázania „mier majte medzi sebou!" (Mar. 9, 50). Žehná každému, kto k zabezpečovaniu mieru prispieva.

Budeme sa usilovať svojím životom utvrdzovať mier a budeme sa modliť, aby narodený Christos bol s nami po všetky dni nášho života, aby sme nazabúdali vyznávať slávu Bohu na výsostiach, aby sme boli hodní Božieho požehnania prineseného Christom na zem.

Pozdravujeme duchovenstvo a ostatných veriacich pravoslávnej cirkvi a v modlitbách vyprosujeme požehnanie Božie všetkým Vám, otcovia, bratia a sestry, do nového leta milosti Božej.

Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj, ľuďom Božie zaľúbenie!

Christos raždajetsja — slavite Jeho!

† Dorotej,
metropolita pražský a celého Československa

† Nikolaj,
biskup prešovský
zástupca metropolitu

† Cyril,
biskup michalovský

„S nami je Boh . . .“

Slovo — Syn Boží sa stalo telom a prebývalo s nami, plné milosti a pravdy (Jn. 1, 14). V týchto slovách spočíva celá výška i hĺbka slávneho tajomstva, ktoré oslavuje sv. cirkev. Slovo sa stalo telom: druhá Osoba sv. Trojice, Božské Slovo, narodené pred všetkými vekmi z Boha Otca, sa spojilo s ľudskou bytosťou v osobe nášho Spasiteľa, ako tomu učí sv. pravoslávna cirkev — nerozdieľne. Viera v spojenie Božstva s človekom v osobe Spasiteľa nášho Isusa Christa je základom našej spásy; sú v nej spojené všetky dogmy kresťanské, z nej čerpáme silu na plnenie si našich kresťanských povinností; v nej je prameň všetkých nádejí, a preto kresťan nielen môže, ale musí pre blaho svojej duše neustále pamätať na tú veľkú pravdu, že Spasiteľ je Boh a súčasne i človek. Slovo Božie žiada, aby sme rozmýšľali o tejto pravde tak, ako treba a nerozptyľovali sa nepotrebnou zvedavosťou rozumu, lebo apoštol Pavel povedal: „A vyznané veľké je tajomstvo pobožnosti: Boh zjavený v tele“ (1 Tim. 3, 16).

Tento veľký sviatok nám pripomína tú najradostnejšiu zvesť, že sám Boh ráčil vstúpiť so všetkými nami do najbližšieho vzťahu, pretože v Isusu Christovi niet rozdelenia na otroka, Gréka, Žida, ale všetci sme deťmi Božími. Sv. apoštoli a mučeníci kráčali a kráčajú po stopách jednorodeného Syna Božieho, od ktorého dostávajú božskou mocou všetko k životu potrebné, všetko potrebné ku cti (2 Ptr. 1,3). Všetci ctihodní ľudia čerpali a čerpú útechu v tej pravde, že Spasiteľ, v ktorého veria, že Boh pravý, ktorý vždy môže „spasiť prichádzajúcich cez Neho k Bohu“ (Žid. 7, 25).

Milosrdný Boh zoslal do našich srdc Ducha svätého so všetkými milostivými darmi. Premúdry Boh dal ľuďom apoštolov, aby im pomáhali na ceste k spáse, aby ich učili, boli im pastiermi. Pre nás už niet takej cnosti, ktorú by sme nemuseli plniť, niet pre nás tak silného pokušenia, nad ktorým by sme nemohli zvíťaziť, pretože s nami je Boh, a preto musíme i my byť s Ním. S nami je Boh, preto musíme byť spravodlivými a dobrými, pretože i On je taký.

Isus Christos hovorí: „Keď som na svete, som svetlom sveta“ (Ján 9, 5). Dal nám dokonalé učenie o viere a o živote, t. j. o tom, v čo musíme veriť, aby sme dosiahli blažený život v nebi. Viera v Isusa Christa, ktorá upevňovala apoštolov, oduševňovala mučeníkov, teraz spasí i nás. Viera a dobré skutky obrátia na nás milosť Otca nášho nebeského i v živote budúcom, lebo podľa učenia svätej cirkvi viera a dobré skutky nás spasia, otvoria pred nami dvere radostných príbytkov, ktoré Otec nebeský pripravil pre tých, ktorí Ho milujú.

† Cyril, biskup michalovský

Za každé dobro . . .

„Vzdávame ti vďaku so strachom a bázňou, ako nehodní služobníci Tvojej dobrotivosti, Spasiteľ a Vládca náš, Hospodine, za dobrodenie, ktoré si nám udelil. Klaniame sa a prinášame Ti ako Bohu slávoslovie a pokorne prosíme: vždy milostivo v dobrom splňaj naše prosby a potreby nás všetkých, modlíme sa k Tebe vrúcne, vyslyš nás a zmiluj sa . . .“

Modlitba z molebenu — vďakyvzdania — našej pravoslávnej cirkvi istotne zaznie v posledný deň starého alebo prvý deň nového roku vo všetkých našich svätyniach, sprevádzaná jasavým, vďačným spevom veriaceho ľudu. Nie je náhodné, že v bohoslužobnej príručke, ktorá sa v slovanských krajinách nazýva Trebnik (od slova „treba“, teda to, čo je potrebné) je moleben zaradený na patričnom mieste a že sa slúži v našej cirkvi veľmi často. V ruskej pravoslávnej cirkvi sa takmer po každej sv. liturgii slúži moleben a panychída. Prvý za živých, druhá za zomrelých, čo vyjadruje duchovné spoločenstvo cirkvi. Moleben „blahodarstvennyj“, tj. bohoslužbu vďačnosti slúžime, ako nás upozorňuje poznámka v trebníku, za každé dobrodenie, ktorého sa nám dostalo, jednotlivcom, ale tiež celku — v dňoch národných sviatkov, ako aj na konci občianskeho a školského roku.

Táto obyčaj nie je náhodná alebo formálna. Sv. apoštol Pavel napomína kresťanov v liste k Efezanom (5, 8—21), v tom úryvku, ktorý pri modlitbe vďaky zaznie, takto: „Hľaďte, ako by ste sa správne chovali, nie ako nemúdri, ale ako múdri . . . ďakujúc vždycky za všetko v mene nášho Pána Isusa Christa Bohu a Otcovi, podriaďujúc sa jedni druhým v bázni Božej“. Tak to naozaj činila cirkev Christova od samotného svojho počiatku. Tak prirodzene činíme aj my na rozhraní starého a nového roku, v tej malej zastávke v nepretržitom a nezastaviteľnom behu času.

Posledný deň roku nám totiž pripomína tiež nutný posledný deň nášho života na tejto zemi. Pripomína nám však i posledný onen Deň celého bytia v jeho stvorenej forme vôbec, Deň Súdu. Ak nie dnes, teda potom kedy by sme sa vhodnejšie mali zastaviť a zamyslieť nad obsahom, zameraním a hodnotou života v perspektíve vďačnosti?

Vďačnosť je aktívny vzťah k životu. Vďačnosť znamená, že si uvedomujeme svoju závislosť na niečom inom, než sme sami. Vyjadriť vďačnosť znamená uznať, že nežijeme sami pre seba, že nie sme schopní žiť osamotene, ale spolu s druhými a pre druhých práve tak, ako oni žijú spolu s nami a pre nás. Uznať, že spolublížnych potrebujeme práve tak, ako oni potrebujú nás. A napokon spoznať, že sme najvyššou vďačnosťou povinní tomu, kto je Darcom všetkého života a jeho blaha.

Evanjelium sv. Lukáša hovorí prekrásny príbeh o tom, ako Isus Christos uzdravil desať chorých malomocných. Títo úbožiaci, postihnutí strašlivou a odpornou chorobou, volali za Ním zďaleka o pomoc. On ich vypočul a plný lásky a súcitu poslal ich, aby sa ukázali kňazom jeruzalemského chrámu, ktorí mali pred verejnosťou potvrdiť uzdravenie malomocného a jeho návrat do ľudskej

spoločnosti. Avšak z týchto uzdravených našiel sa iba jeden jediný, a to bol Samaritán, príslušník národa cudzieho a Židmi nenávideného, ktorý sa vrátil, aby poďakoval Isusovi Christovi, a tým i Bohu za preukázané dobrodenie. „A kdeže je tých deväť?" — pýta sa Syn Boží. Tí sa nevrátili, aby dali Bohu chválu...

Tešili sa zo svojho uzdravenia, ale na vďačnosť zabudli.

Obsah ozajstnej vďačnosti tkvie vo viere. Ak viera otvorí človeku oči, uvedomuje si svoju závislosť na vyššej moci a vyjadruje túto vieru s najhlbšou pokorou „so strachom a bázňou ako nehodný služobník Božej dobrotivosti". Bázeň Božia je tiché a vďačné spoliehanie na Božiu pomoc, ochranu a požehnanie. Nie je to dajaký panický strach alebo hrôza, ale vzťah najhlbšieho citu úcty, takej ako cítia vďačné deti voči svojim rodičom, ktorým odplácajú za ich lásku svojou poslušnosťou. Kresťan očakáva budúcnosť takto zakotvený v Bohu, nie pesimisticky alebo fatalisticky, ale s nádejou na nové, zmysluplné bytie v Bohu a zasnúbenú spásu.

Stredobodom najhlbšej vďačnosti je sám Boh. On milostivo a v dobrom splňuje prosby a potreby nás všetkých. Tak si to uvedomujeme v cirkevnej modlitbe: potreby nás všetkých. Tu sa nerobí výnimka. Modlitba vie, že Boh udeľuje svoje blaho všetkým ľuďom, bez ohľadu na ich národnosť, vieru, rasu, jazyk, názory. Všetkým prejavuje svoju pomoc a dáva základné potreby k životu, nech ho ľudia uznávajú alebo neuznávajú, veria v neho, alebo naň zabúdajú. Dáva dary, ako slnko svieti na všetkých. „Každé dobré dianie a každý dokonalý dar zostupuje zhora od Otca svetiel" — hovorí sv. Jakub v 1. kapitole, v. 17 svojej epištoly. Naše ľudské dary sú už len odvodené z týchto veľkých a dokonalých darov Božích. Naše vzájomné obdarovanie je iba odzrkadlením prvopočiatočných veľkolepých darov, dôsledkom skutočnosti, že sme boli obdarovaní prv než sme boli schopní sami niečo darovať niekomu a než sme boli schopní prejaviť vďačnosť. V tom je hodnota daru ako takého vôbec, že jeho prvotným prameňom je sám Darca Najvyšší.

Avšak aké pomerne malé percento ľudí vie za dary ďakovať. V príbehu z evanjelia je to len jeden z desiatich. Prečo je tomu tak? Egoizmus zatvára človeka v jeho vlastnom ja. Mnohí sa domnievajú, že budú najšťastnejší, ak nebudú na nikom závislí. Ale je to vôbec možné? Vďačnosť nám odhaľuje fakt, že sme nutne závislí na blížnych a skrze nich na Bohu. Z tohto poznania vyplýva i zameranie našej vďačnosti, ako nás o nej učí sv. cirkev.

Predovšetkým vychádzame zo seba a svojich potrieb. Sme vďační za svoj život, za zdravie, prácu, radosť a požehnanie v rodinách, na pracovisku, v národe, štáte, spoločnosti. Komu prejavíme vďačnosť — ak nie blízkym príbuzným v rodine, rodičom, manželovi a manželke, dobrodincom, učiteľom a spolupracovníkom, dobrým susedom a spolurodákom. Koľko sa nám dostalo od nich priamo alebo nepriamo obdarovania! Azda nečakajú na našu vďačnosť, ale poteší ich. Najhlbšie ju vyjadríme modlitbou za nich.

Iní z nás majú zvláštne dôvody, aby poďakovali za niečo mimoriadne, za

dar zdravia, za dar dní, za požehnanie rodín. Snáď nás postihli popri radostných udalostiach v minulom roku i okamihy skúšok, snáď utrpenie a bolesť. I tu veriace srdce vie, že na mieste je vďačnosť, hoci sa to na prvý pohľad zdá nenormálne a neprirodzené. Avšak i skúškami nás Boh vychováva a vedie. Chce, aby sme sa zdokonaľovali a zoceľovali vo viere, nádeji, láske. Apoštol pripomína: „Ďakujte za všetko..."

Vďačnosť patrí i cirkvi a jej pracovníkom. Sú to oni, ktorí bdia nad našou vierou a vedú nás ako duchovní pastieri do Kráľovstva Božieho. Potrebujú naše modlitby ako duchovnú posilu. Vzali na seba často veľké úlohy a klesajú pod ich ťarchou, zatiaľ čo my ani nepoznáme, ani si neuvedomujeme celú zložitosť problémov, ktoré oni musia riešiť.

Vďačnosť, ktorú prejavujeme jednotlivcom, má presahovať do širšieho záberu spoločenského, národného a štátneho, ba celosvetového. Či treba pripomínať, že nás cirkev učí úprimne spomínať všetkých tých známych i neznámych spoluobčanov, ktorí pracovali a pracujú pre dobro nás všetkých? Je krásnym zvykom v našej pravoslávnej cirkvi, ktorý vychádza z biblickej požiadavky vďačnosti, že vyprosujeme v modlitbách požehnanie pre tých, ktorí pracujú pre všeobecné, celospoločenské dobro. Zahrnieme do týchto prímluv známych i neznámych verejných pracovníkov, od najvyšších činiteľov štátu po dejateľov najnižších a najskromnejších. Boh do ich rúk vložil rozhodovanie, ktoré nie je ľahké. Potrebujú naše modlitby a praktickú spoluprácu, aby sa dobre zhostili úloh, ktorými ich Boh poveril a za ktoré budú dávať počet. Celá naša spoločnosť bilancuje v posledný deň roku svoju prácu a snahy. Jednotlivci i pracovné kolektívy uzatvárajú celoročnú činnosť, aby s poučením o jej výsledkoch vstúpili do nového časového obdobia, vyvarovali sa nedostatkov a rozmnožili hodnoty. Z pocitu našej vďačnosti za ich prácu vyplýva i požiadavka vlastnej angažovanosti do spoločného diela.

Napokon naša vďačnosť patrí i tým, ktorí pracovali, aby bol zabezpečený pokojný život nás všetkých, aby sme mohli žiť tichým a mierovým životom v tichosti a zbožnosti. Tieto dôkazy nie je nutné tu rozvádzať, veď si všetci uvedomujeme ich potrebnosť a zdôrazňujeme jednotlivé stránky mierového zápasu na stránkach našej cirkevnej tlače ako vyplývajú z mierového zapojenia našej cirkvi do činnosti Kresťanskej mierovej konferencie.

Preto pri vstupe do nového roku Hospodinovho nech nás sprevádza vďačnosť a prosba, aby nás, cirkev, naše národy a celý ľudský rod Boh zachoval a požehnal nám svojou štedrosťou na mnohé a blahé letá.

Prot. Pavel Aleš

Lesť je v srdci tých, ktorí vymýšľajú zlé; ale tí, ktorí radia to, čo donáša pokoj, majú radosť (Prísl. 12, 20).

Verný svedok neklame; ale falošný svedok hovorí všelijakú lož (Prísl. 14, 5).

Nad Betlehemskými jasľami

Počas vianočných sviatkov kresťania na celom svete oslavujú veľké tajomstvo — tajomstvo Boha zjaveného v tele (I Tim. 3, 16). Každý kresťan so živou vierou v týchto dňoch v duši cíti svoju účasť, svoju prítomnosť v betlehemskej jaskyni. Tu v zástupe sa v duchu klaňajú milióny novonarodenému Spasiteľovi.

Táto veľká udalosť, ktorá sa stala pred takmer dvetisíc rokmi, zasahuje našu dušu tak, že pred sebou vidíme nielen skromne povitého Christa, ale cítime i veľkú Božiu lásku a starostlivosť o našu spásu. Pri pohľade na úbohosť prostredia, kde leží Christos, vidíme i Jeho veľkosť a cenu skutočných hodnôt. Každý, kto sa dá osloviť novonarodeným Christom, nadobúda i pravú predstavu o hodnote a zmysle života.

Pri narodenom Dieťati vidíme Jeho Matku, Prečistú Pannu Máriu. Táto Matka svojho Syna pri narodení neobdarovala hmotným bohatstvom, ale oddala sa Mu celým svojím bytím. Veď vo svojom zbožnom živote nikdy nehľadala svoju vôľu, ale vôľu svojho

Syna. Preto aj pri zvestovaní o počatí povedala: „Hľa, som služobníčka Pánova, nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk. 1, 38). Práve tieto slová boli pre ňu životným mementom a kulminačným bodom, v ktorom opravila správanie sa prvej ženy-Evy, konajúcej svoju, a nie Božiu vôľu, keď v raji porušila Božie prikázanie. Cez Evu prišiel na svet hriech a smrť. Cez zbožnú Máriu prišla do sveta Spása a Život. Preto Presvätá Panna je nazývaná i druhou Evou.

Mária tu splnila poslanie Evy. Hľadala Božiu vôľu, a preto sa stala nielen Matkou Života, ale aj ako sa hovorí v druhej litijnej stichire sviatku Narodenia Isusa Christa „...roždšaja Spasa uprazdnila jesi pervuju kľatvu Evinu“. — Mária odstránila odsúdenie Evy, pretože neišla po Evinej ceste, ale vlastnými silami a milosťou Božou zvíťazila nad svojím pokušením. Preto „našla milosť u Boha“ (Lk. 1, 30) a stala sa hodnou byť Bohorodičkou.

Prečistá Panna Mária nezničila smrť a nevykúpila nás. Nebolo to ani jej poslaním, ale poslaním jej Syna, Pána nášho Isusa Christa. On svojím utrpením, smrťou a vzkriesením smrť zničil a každému, kto v Neho uveril a kráča po Jeho ceste, život daroval.

Preto pri spomienke na narodenie Isusa Christa pokloňme sa Bohu opätovaním lásky k Nemu a k našim blížnym.

Riešme svoje spory s blížnymi tak, ako novonarodený Christos ich rieši s nami. Netrestá nás za naše hriechy, neodsudzuje, ale prichádza nám slúžiť. Lieči nás svojím príkladom a láskou. Ak budeme tak robiť, pocítime vo svojej duši spev anjelov nad novonarodeným Christom: „Slava vo vyšnich Bohu i na zemli mir, v čelovicich blahovolenije!“

Milan Gerka

N. A. Berďajev — čakateľ znovuzrodenia ľudstva a filozof slobody

„Podľa Jeho zasľúbenia očakávame nové nebesá a novú zem“ (2 Pt 3, 13). *„Keď vás teda Syn vyslobodí, budete skutočne slobodní“* (J 8, 36).

Viacerým príslušníkom generácie ruských pravoslávnych mysliteľov, ktorej najvýraznejšími predstaviteľmi boli N. A. Berďajev, S. N. Bulgakov a P. Evdokimov, pripadla po ich vypudení do cudziny v čase ťažkého onemocnenia Vl. I. Lenina a raného nástupu stalinských represálií proti niektorým vedcom a umelcom zodpovedná úloha pripravovať predpoklady opravdivého ekumenického rozhovoru medzi Východom a Západom a dokázať, že pravoslávna teológia a náboženská filozofia môžu dospieť k dynamickej prítomnosti medzi jednotlivými kresťanskými konfesiami a v inoslávnom svete.

Prvý z nich, Nikolaj Alexandrovič Berďajev, známy celej ekuméne ako čakateľ „nového vyliatia Ducha Svätého na svet“ v zmysle nami citovaných slov z 2. listu sv. ap. Petra, zodpovedajúcich obrazu Nového Jeruzalema vykreslenému v Zjavení sv. Jána Bohoslovca: „Uzrel som nové nebesá a novú zem, lebo prvé nebesá a prvá zem sa pominuli a ani mora už nebolo. Videl som zostupovať z nebies od Boha aj sväté mesto, nový Jeruzalem, vystrojené ako nevestu, ktorá sa vyzdobila pre ženícha. A počul som mohutný hlas od prestola hovoriť: „Hľa, stánok Boží je medzi ľuďmi! Boh bude medzi nimi prebývať. Oni budú jeho ľudom a Boh sám bude s nimi. Zotrie im z očú každú slzu, a nebude viac ani smrti ani zármutku a ani náreku ani bolesti viac nebude, lebo prvé stvorenie sa pominulo“ (Zj 21, 1—4), odobral sa na večnosť k svojmu Pánovi pred tridsiatimi rokmi, 23. marca 1948, vo francúzskom meste Clarmant nad Seinou. Nasledoval tak po štyroch rokoch svojho verného priateľa podobných ťažkých životných osudov, protojereja S. N. Bulgakova, odchádzajúceho k Bezvečernému Svetlu v presvedčení, že bude prenesený do nádhery Kráľovstva kozmického Christa, ktorý uvedie domov celý vesmír na konci vekov v dokonalosti, zanechajúc nám ako vyznavač vrúcnej a vždy znovu vlastnou skúsenosťou overovanej viery svoje rozsiahle dielo, ktoré je novým premyslením kresťanskej filozofie v pojmoch vysoko osobných a primeraných pochybnostiam a zmätkom moderného človeka.

N. A. Berďajev sa narodil v Kyjeve 6. marca 1874 v aristokratickej rodine s vojenskou tradíciou a bol vychovávaný vo vojenskej škole. Napriek svojmu šľachtickému pôvodu a konvenčnej konzervatívnej výchove dostal sa čoskoro do rozporu s cárskym politickým systémom a bol vylúčený z univerzity pre svoje socialistické názory. Dokonca tri roky prežil vo vyhnanstve vo Vologde. Už ako dvadsaťpäťročný písal sociálnopolitické štúdie a bol spolupracovníkom

i vydavateľom rôznych náboženskofilozofických časopisov. Zaslúžil sa o založenie Slobodnej akadémie pre duchovnú kultúru v Moskve r. 1919, kde bol profesorom filozofie na tamojšej univerzite. R. 1922 musel opustiť v dôsledku stalinských opatrení proti inteligencii svoju vlasť, ale ani po strastiplnom odchode do cudziny nestratil nielen lásku k Rusku, ale ani kladný záujem o sovietsku revolúciu. Bol presvedčený, že sovietska sústava sa zrodila z domácich, ruských motívov a túžob. Už r. 1921 prejavil celkom jednoznačne svoj nekompromisný odpor proti protisovietskemu vyhláseniu snemu ruskej zahraničnej cirkvi v Sremských Karlovciach a plne súhlasil so skutočnosťou, že obnovený patriarchát r. 1918 a cirkevná prax potvrdili rozchod ruskej cirkvi so samoderžavím, v dôsledku ktorého znovu ožil ideál pravoslávnej vselenskosti — ekumeničnosti. Vždy veril v úprimnosť úsilia urobiť ruskú pravoslávnu cirkev opäť živou silou ruského ľudu, podporujúcou zachovanie slobody, dôstojnosti a vznešenosti každej ľudskej osobnosti.

Spočiatku žil v Berlíne, kde sa pričinil o založenie Náboženskofilozofickej akadémie r. 1923 a napísal dielo Svetonázor Dostojevského, ktorý podstatne ovplyvnil jeho myšlienkový vývoj svojimi úvahami o slobode, vyjadrenými umeleckými obrazmi v jeho vrcholných dielach. V poňatí Berďajevovej filozofie, ktorej uholným kameňom je myšlienka slobody práve tak, ako je ústredným námetom Dostojevského diela, prameň duchovnej slobody nie je v prirodzenom človekovi — starom Adamovi, ale len v človeku nadprirodzenom — novom Adamovi, v Christu. Veď Bohočlovekom je človek vkorenený do Boha a Bohočlovekom je Boh zaštepený do človeka. Človek duchovný je slobodný preto, lebo patrí Bohu. Tajomstvo slobody pozná iba kresťanstvo. Len milosťou a v milosti získava človek účasť na božskej prirodzenosti. Tajomstvo slobody vyvrcholuje v tajomstve kríža. Syn Boží v podobe ukrižovaného otroka nenúti nikoho, aby ho uznal za Syna Božieho. Ukrižovaný sa obracia k slobode ľudského ducha. Pohľad človeka prirodzeného a opantaného silami vonkajšieho sveta vidí v Ukrižovanom len poníženého a zmučeného človeka. Pohľad človeka nadprirodzeného vidí v Ňom Boha.

V predchádzajúcom odseku načrtnuté myšlienky o slobode človeka Berďajev dôkladne rozvinul v spise Filozofia slobodného ducha, ktorý nadväzuje na jeho knihu Svetonázor Dostojevského. Dielo Filozofia slobodného ducha vyšlo v Paríži r. 1930, kde po Berďajevovom odchode z Berlína vznikla väčšina jeho stále aktuálnych prác, podnecujúcich najmä kritické myslenie mladých, ktorí sami sú bez presných článkov viery a potrebujú živý výklad ústredných princípov kresťanstva. Usadil sa v domčeku na jednom z parížskych predmestí, v ktorom pri diskusiách so svojimi hosťami vedel si získavať ich srdcia svojou až detinskou bezprostrednosťou harmonicky sa snúbiacou s veľkou múdrosťou a s bohatými životnými skúsenosťami a najvýraznejšie charakterizujúcou tohto svetoznámeho filozofa bez mentorskej pózy, okázalej učenosti a bez nábehov povýšenecky poučovať.

Pálčivou otázkou slobody človeka sa Berďajev zaoberal už v predrevolučnom spise Zmysel dejín z r. 1915. Podľa neho dejiny sa zakladajú na bohoľudskosti. Ráz náboženského a dejinného procesu predpokladá najhlbšie stretnutie Boha s človekom a najužšiu súčinnosť Boha s človekom, božskej Prozreteľnosti, božskej nutnosti a nevysvetliteľnej, tajomnej ľudskej slobody. Keby pôsobil len jeden princíp, iba princíp božskej nutnosti, alebo iba ľudský princíp, nevznikla by dráma dejín, ktorá sa javí ako zápas Boha a človeka.

Základným tajomstvom kresťanstva je zrodenie Boha v človeku a zrodenie človeka v Bohu. V rôznych obdobiach kresťanstva sa prejavuje jedna alebo druhá stránka tohto tajomstva. Ak je zrodenie Boha v človeku stredom svetového diania, stredom pozemského ľudského údelu, nie menej je hlboké tajomstvo, ktoré sa súčasne prejavuje v hlbinách vnútorného života Božieho, tajomstvo zrodenia človeka v Bohu. Veď ak túži človek po Bohu a ak Boh odpovedá na túto túžbu zjavením a zrodením sa v človeku, túži i Boh po človeku a človek sa rodí v Bohu.

Sloboda, ktorou je človek obdarený ako Božie dieťa, stala sa prameňom jeho tragického osudu a zdrojom dejinnej tragiky so všetkými jej zápasmi a bolesťami, lebo sloboda podľa svojej podstaty predpokladá nielen možnosť dobra, ale i zla. Keby bola len sloboda dobra a sloboda Božia ako isté predurčenie ľudského osudu, nebolo by svetového procesu. Svetový a dejinný proces nastal len preto, že v jeho základe je sloboda dobra i zla, sloboda odpadu od zdroja vyššieho božského života a sloboda návratu a prístupu k nemu. Táto sloboda zla je tiež pravým základom dejín a stará tradícia o hriechu prvých ľudí, ktorá rozpráva o tom, čo sa stalo pred vznikom svetového procesu, je rozprávanie o počiatku dejín.

Kresťanstvo oslobodilo človeka od prírody a vypovedalo nezmieriteľný, vášnivý a hrdinský boj prírode v človeku a mimo človeka. Zmechanizovalo prírodu, aby priviedlo človeka opäť k slobode a povznieslo ho nad prírodu. I keď to znie zdanlivo ako paradox — protizmyselné tvrdenie, je isté, že kresťanstvo zdôrazňovaním biblickej viery v Stvoriteľa neba i zeme a vo vtelenie Syna Božieho (inkarnáciu) odmytologizovalo — odboštilo prírodu a umožnilo výdatnejšie než staroveká atomistika (učenie Demokrita, Lucretia a i. o pretržitej štruktúre hmoty z atómov) pozitívne prírodovedecké bádanie, a preto svetoznámy prírodovedec C. F. von Weizsäcker, profesor univerzity v Glasgowe celkom oprávnene považuje vedu za „dar, ba lepšie povedané za dieťa kresťanstva". Dokiaľ sa človek domnieval, že žije v bezprostrednom styku s duchmi prírody, nevedel sa povzniesť nad prírodu a vytvoriť prírodné vedy a techniku. Človek nemôže stavať železnice a klásť telegrafné vedenie, ak sa bojí prírodných besov.

Kresťanstvom oslobodený človek uchýlil sa od prírody do vnútorného sveta, aby tam viedol hrdinský boj proti živelným silám a vytváral slobodnú ľudskú osobnosť. Tento ústredný čin ľudských dejín vykonali kresťanskí svätci.

Kresťanstvo prvé uznalo nekonečnú cenu ľudskej duše. Dalo vznik vedomiu,

že ľudská duša má väčšiu cenu, než všetky ríše sveta: „Veď čože osoží človeku, keby získal aj celý svet, ale svojej duši by uškodil" (Mt 16, 26). Ľudská osobnosť hľadá svätyňu, túži po tom, aby sa slobodne oddala, aby sa znovu našla. Opakuje sa oná paradoxná pravda, že človek nachádza seba, ak sa podrobí nadľudskému princípu, a naopak, že človek stráca seba, ak sa odlúči od neho.

Najplodnejším obdobím Berďajevovej tvorby boli roky jeho požehnaného pôsobenia na Inštitúte sv. Sergeja v Paríži. Z celého radu jeho diel napísaných v tejto dobe akoby pavlovským štýlom a odzrkadľujúcich jeho nábožena sloboda a Poslanie človeka. Zdôrazňuje v nich, že jeho viera nevyrástla skú skúsenosť odcitujeme si niekoľko jeho hlbokých myšlienok z kníh Duch z rodinných zvyklostí, ale z koreňov vnútornej slobodnej skúsenosti. Základnou jeho duchovnou skúsenosťou bola tesknota duše po Bohu, ktorá hľadala vyššiu bytosť a túžila po návrate k zdroju života, do svojej duchovnej vlasti. Po mučivých pochybnostiach dospel k presvedčeniu, že ak nie je nič nad človekom, stáva sa ľudský život čímsi strašným a že obraz človeka sa rozpadáva, ak človek zotrie zo svojej duše Boží obraz. Napokon prišiel k uzáveru, že obsahom duchovnej skúsenosti nie je len túha človeka po Bohu, ale i túha Boha po človeku. Boh túži, aby sa človek znovuzrodil a odzrkadľoval Jeho bytosť. Boh nemôže existovať bez človeka, túži po ňom, čaká, že človek slobodne odpovie na Jeho volanie a stane sa účastníkom Božieho víťazstva nad temnotami nebytia. Človek nemá myslieť len na seba: má myslieť i na Boha a prinášať mu darom svoju lásku.

Naplnením Božej túžby po človeku a túhy človeka po Bohu je Syn, Bohočlovek. Syn je absolútny — dokonalý človek, a to nielen na zemi, v našom prirodzenom a historickom svete, ale i v nebesiach, v Božskej realite — skutočnosti Trojice. V Bohočloveku je pojaté všetko ľudské pokolenie ako v duchovnej Hlave, v novom Adamovi. Jediná a nenapodobiteľná tvár každého človeka existuje len preto, že jestvuje jediná a nenapodobiteľná tvár Bohočloveka.

Zjednotenie človeka s Bohom v Christu je možné len na základe mravnej ľudskej slobody a pocitu príslušnosti k vyššiemu svetu. V prežívaní tejto príslušnosti nie je duša sama. Uvedomuje si svoje spoločenstvo s inými dušami, vzrastá v duchovnú jednotu, včleňuje sa do ekumenického vedomia a hľadá plnosť života, spravodlivosti a lásky.

Cirkev sa nám nevnucuje ako vonkajšia skutočnosť. Nie je možné pochopiť Cirkev z vonkajška: zjavuje sa len vnútornému zraku tých, čo v nej žijú. Cirkev je duchovné Telo, ktorého Hlavou je Christos. A ako nielen človek, ale i celý vesmír je Christom ponorený do Boha, tak i v Cirkvi nielen človek, ale i celý vesmír sa povznáša k Bohu. Preto s Christom a v Christu nielen ľudské pokolenie, ale celý vesmír sa obracia k Bohu a odpovedá Božiemu volaniu, Božej potrebe lásky.

N. A. Berďajev, vždy skromný človek, i keď bol poctený na sklonku svojej strasti plnej púti čestným doktorátom svetoznámou univerzitou v Cambridge, povzniesol sa naveky k Bohu a povedal svoje rozhodné „Áno" na volanie Božej lásky v poslednej hodine svojho plodného života 23. marca 1948, keď, umierajúc za svojím písacím stolom, myslel nielen na svoje viny a slabosti, ale i túžobne čakal, že mu bude daná istota, že patrí k tým, „čo lačnia a smädia po spravodlivosti" (Mt 5, 6).

Dr. Vl. Buchta

Prot. Michal Kernaševič

Dojmy z návštevy ruskej pravoslávnej cirkvi

Skupina pravoslávnych duchovných prešovskej eparchie na pozvanie Oddelenia pre styk so zahraničím Moskovského patriarchátu navštívila v dňoch od 18. do 30. septembra 1978 ruskú pravoslávnu cirkev.

Ranné slnko už opieralo svoje jesenné lúče o staničnú budovu, keď sme 17. sept. v Košiciach nastupovali do vlaku. Len čo sme sa v pohodlných spacích vozňoch usadili, vzrušenie z cestovania sa chvíľkami tratilo. Aby však nálada nebola jednotvárna, čím viac sme sa blížili k hraniciam ZSSR, tým viac sa nás zmocňovali iné pocity, a najmä tých, ktorí v Sovietskom zväze ešte neboli. Boli to pocity zvedavosti a boli príjemné.

Vlak sa na dlhšie zastavil a za chvíľku sa vo dverách objavila uniforma. Colná a pasová kontrola prebehla normálne, bez akýchkoľvek nepríjemností. Náš vlak sa podrobil určitému technickému zákroku — výmene podvozku, a jeho kolesá sa znovu rozkrútili po dlhánskych sovietskych koľajniciach. Pred nami bola cesta vyše 2000 km.

Cestujeme celý tento deň, ba aj noc, ale na druhý deň už pred večerom nás uvítala Moskva.

Na stanici nás čakal pracovník patriarchátu d. o. Georgij Davydov, ktorý od toho okamihu sa stal naším stálym sprievodcom, a náš bohoslovec, študujúci v Zagorsku, br. Jozef Fejsák.

Po vzájomnom zoznámení sa luxusné čajky nás dopravili na ubytovanie do hotelu Jaroslavskaja.

V dopoludňajších hodinách dňa 19. sept. t. r. sme boli prijatí v budove Moskovského patriarchátu Jeho Preosvietenosťou Iovom, biskupom Zarajským, s ktorým sme sa podelili o dojmy z cesty a samozrejme vyjadrili vedeniu ruskej pravoslávnej cirkvi vďaku za pozvanie. Zvyšný čas tohto dňa venovali sme prehliadke mesta. Večer sme odcestovali do hrdinského Minska — hlavného mesta Bieloruska.

Toto mesto je od Moskvy asi toľko vzdialené, ako Košice od Prahy. Počtom obyvateľstva sa vyrovná hlavnému mestu našej vlasti. Založené bolo v 11. st. V II. svetovej vojne značne poškodené, dnes však je znovu vybudované a zmodernizované.

Na stanici nás čakal sympatický starší duchovný d. o. mitr. prot. Jevgenij Misejuk, tajomník metropolitu. Menovaný nás ubytoval v nádhernom hoteli Jubilejnaja. Po raňajkách a krátkom odpočinku nastúpili sme do pripraveného autobusu a vydali sa na prehliadku mesta a blízkeho okolia.

Po ceste do memoriálneho komplexu Chatyň zastavili sme sa na chvíľu pri tzv. Kurgane. Je to kopec o výške 40 m umele urobený zo zeminy vlastnými rukami sovietskych ľudí sem donesenej. Na jeho vrcholci sa týčia 3 bodáky o výške 32 m. Je to symbol víťazstva sovietskeho ľudu nad nemeckým fašizmom, symbol, svedčiaci o tom, s akou radosťou a pracovným elánom sovietsky človek vítal mier.

Tou radosťou vítal obdobie pokojnej práce, budovania, a nie barbarského ničenia ľudských životov i materiálnych hodnôt. Skúsenosti sovietskych ľudí z II. svetovej vojny sú veľmi trpké. Štatistika svedčí, že za 3 roky okupácie Nemci v Bieloruskej SSR prevrátili v rumoviská 209 miest, zničili 9200 dedín, zastrelili, obesili, dotýrali a spálili viac než 2,200 000 ľudí. (Chatyň — putevoditeľ po memoriálnom komplexe).

Konečným cieľom našej prehliadky bola Chatyň. Je to súbor pamätníkov z rozličného materiálu, mramoru, betónu, kameňa i kovu, ale tak majstrovsky vytvorených a harmonicky usporiadaných, že i keď je to mŕtva hmota, dalo by sa povedať, že hromada kameňa, pôsobí otrasne, úžasne. Je to pamätník, svedčiaci o veľkom barbarstve besniaceho fašizmu. Je to pamätník za živa spálených 149 chatynských žien, starcov a detí, ktorých medzi spálenými bolo 75. Na „Venci Pamjati", na bielom mramore na večné časy sú vyryté tieto riadky:

„Ľudia dobrí, pamätajte:
mali sme radi život, našu Vlasť i Vás, drahí.
Živí sme v ohni zhoreli.
Naša prosba ku všetkým: Nech utrpenie a smútok premení sa vo vašu silu, aby ste mohli na večné časy upevniť pokoj na zemi.
Aby odteraz nikde a nikdy vo víchre požiarov život neuhasínal!"

Skutočne, kto raz navštívi toto miesto, musí uznať, že:

„Kde by si len nebol, priateľ, kam by ťa len cesty-púte zaviedli — nikde na zemi, iba ak v Chatyni, neuvidíš Cintorín dedín, dedín zničených fašistami spolu s ľuďmi, zničených a nevybudovaných.“

Tam namiesto domov týči sa 26 obeliskov — kamenných stĺpov s malými zvonmi, ktoré každých 30 sekúnd srdcervúco bijú a hlas ich sa rozlieva po šírom bieloruskom poli, sťa kvílenie užalostenej matky po upálených deťoch.

Pamätník „Cintorín dedín“ znázorňuje skutočný cintorín, lenže v jednotlivých hroboch neležia kosti zosnulého, lež na každom hrobe v sklennej nádobe je zem z obcí podobného osudu, aký mala obec Chatyň, a v Bieloruskej SSR bolo ich 186.

Okrem toho nájdeme tam aj iné svedectvo, nie menej tragické, ale hovoriace skrze tie kamene, že Nemci na území Bieloruska zriadili v II. svetovej vojne 260 koncentračných táborov na vykynožovanie ľudí.

Už sme na ceste znovu do hotelu. Dívame sa na prírodu i na dedinské domčeky, pokojne stojace, akoby sa ich nič strašné ani nedotklo. Pri tom pohľade na všetko znovuvybudované, svedčiace o kráse života a mieri na tejto našej planéte, snažím sa odpútať od toho, čo som videl znázornené v Chatyni, ale nejde to. Na srdci je tiaž, sťaby chatynský kameň tam ležal a žaloval na človeka: Čoho to všetkého si sa dopustil, človeče?! Na aké zverstvá si sa len odvážil?!... Pozbieraj sily, zmuž sa pre dobro, aby nikdy vo víchri požiarov neuhasínal život na zemi!...

Večer sme sa aktívne zúčastnili na bohoslužbách v Alexandro-Nevskej katedrále, na „všenočnom“ a bolo to akurát v predvečer sviatku Narodenia Panny Márie. Na utierni som bol poverený myrovaním: priznávam sa, že za 28 rokov kňazskej činnosti som u nás naraz toľkých nepomazal ako v uvedenej katedrále, i keď to bolo uprostred týždňa, keď je každý zapojený do pracovného procesu. Zborový spev bol očarujúci, zvlášť však na samotný sviatok, na sv. liturgii.

Po večeri, ktorú sme mali poslednú v tomto hoteli a vôbec v Minsku, sme sa s naším hostiteľom rozlúčili.

(Pokračovanie)

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI:

Pravoslávny farský úrad Šamudovce Kčs 100.—, Pravoslávny farský úrad Krásny Brod Kčs 100.—, Ján Ivančin, Pozdišovce, 100.—, Pravoslávny farský úrad Pozdišovce Kčs 100.—, Pravoslávny farský úrad Kojšov, 200.—, Pravoslávny farský úrad Bardejov Kčs 600.—.

Všetkým darcom srdečné Pán Boh zaplať! Mená ďalších uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

Dôstojná oslava 60. výročia vzniku Československa

Dňa 3. novembra 1978 za účasti takmer sto delegátov si regionálne združenie KMK na svojom slávnostnom zhromaždení v Bratislave pripomenulo šesťdesiate výročie vzniku Československej republiky. Úvodnú pobožnosť vykonal Jeho Blaženstvo Dorotej, metropolita pražský. Generálny biskup slovenskej evanjelickej cirkvi a. v. dr. J. Michalko oboznámil prítomných s cieľom a programom zvolania tohto slávnostného zhromaždenia RZ KMK, poukázal taktiež na veľký význam vzniku Československa pre slobodný rozvoj našich národov, na význam zákona o československej federácii a osobitne zdôraznil tú skutočnosť, že všetci veriaci sa plne hlásia k svojej vlasti. S osobitným záujmom si prítomní delegáti vypočuli dva hlavné referáty, v ktorých bolo súhrne poukázané na to, čo naše národy prežili a čo vo svojom revolučnom zápase vytvorili počas 60. rokov existencie samostatného Československa. Prvý referát predniesol riaditeľ sekretariátu pre veci cirkevné Úradu predsedníctva vlády ČSSR dr. K. Hrůza, druhý zase patriarcha cirkvi československej husitskej dr. M. Novák. Po týchto hlavných referátoch nasledovala veľmi plodná a konkrétna diskusia, v ktorej vystúpili poprední predstavitelia zúčastnených cirkví, medzi nimi tiež hlava našej cirkvi, Jeho Blaženstvo vladyka Dorotej.

Veľmi milo bol prijatý pozdrav od prezidenta KMK, maďarského biskupa dr. K. Tótha a predsedu pokračujúceho výboru KMK, kyjevského metropolitu Filareta, exarchu Ukrajiny. Za našu cirkev sa tohto slávnostného zhromaždenia RZ KMK zúčastnila početná delegácia: Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej, Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, riaditeľ Úradu ER v Olomouci, protj. B. Axman, protj. dr. Štefan Pružinský, dekan PBF v Prešove, a profesor PBF, protj. Pavel Aleš. Prítomný bol taktiež protj. dr. Jaroslav Šuvarský, ktorý je tajomníkom RZ KMK.

Na záver tohto slávnostného zhromaždenia bolo vydané vyhlásenie, ktoré uvádzame v plnom znení:

VYHLÁSENIE REGIONÁLNEHO ZDRUŽENIA KMK V ČSSR NA 60. VÝROČIE VZNIKU ČESKOSLOVENSKA

Ako kresťania sme vo svojej viere naplnení vďačnosťou za oslobodenie, ktoré sme dostali v Isusu Christovi (Ján 8, 36). Práve preto si hlboko vážime tiež hodnotu slobody v ľudskom spoločenstve a v medzinárodných vzťahoch. Najbližšie sa nás pritom dotýka, samozrejme, vec našich vlastných národov.

V tomto duchu si naše regionálne združenie na svojom slávnostnom zhromaždení v Bratislave dňa 3. novembra 1978 pripomenulo šesťdesiate výročie vzniku Československej republiky. V živote národov, po stáročia zbavených politických slobôd, znamená 28. október 1918 počiatok nového samobytného života, ktorý si náš ľud vybojoval v zápase o sebaurčenie a o štátoprávne podmienky pre všeobecný rozvoj — kultúrny, sociálny a spoločenský. Uvedomujeme si, že sa tak stalo vďaka podstatne zmenenej situácii, ktorú významne predznamenala Veľká októbrová socialistická revolúcia.

Utvorenie samostatného štátu privítali naše národy i naše cirkvi s nesmiernou radosťou a túžbou rozvinúť svoje poslanie na významnom mieste Európy. V úsilí o pravú ľudskosť a spravodlivosť zostávala pokrokovým zložkám na-

šich národov orientujúcim podnetom myšlienka socialistickej revolúcie. Avšak realizácii sociálnej spravodlivosti zostala buržoáznodemokratická republika dlžná to základné. Jej kríza vrcholila už po dvadsiatich rokoch, keď mnichovská zrada vyjavila antisocialistické tendencie západných veľmocí a stala sa znamením nástupu duchovne a mravne obludného fašizmu. Aké tu zase boli potrebné obete, aby sme sa dočkali oslobodenia Sovietskou armádou a obnovy nášho národného a štátneho života!

Skutočne nové a pevné základy Československej republiky po oslobodení v roku 1945 sa položili Košickým vládnym programom. Február 1948 toto úsilie zavŕšil. Všetok náš ľud sa dal cestou socialistickej výstavby, ktorá plne uskutočnila znárodnenie a zabezpečila sociálne a politické práva a slobodu našich národov. V tomto duchu si pripomíname aj federalizáciu ČSSR pred desiatimi rokmi. Socialistický vývoj našej vlasti zostáva životne spätý so spojenectvom so Sovietskym zväzom. Plne sa osvedčilo i v priebehu akokoľvek komplikovaných udalostí.

Výročie, ktoré si v týchto dňoch pripomíname, má čo povedať i do našej vytrvalej mierovej práce. Práve v Kresťanskej mierovej konferencii sme angažovanými svedkami pokračujúceho boja o samobytnosť národov v jeho celosvetovom dosahu. Vďačnosť za vlastnú slobodu nás po boku svetového mierového hnutia vedie k úsiliu o vytvorenie medzinárodného spoločenstva rovnoprávnych národov na zásade spravodlivosti a hlboko zakotveného mieru. K tomuto mierovému cieľu nám ukazuje cestu celé svedectvo Svätého písma (Matúš 5, 9; 1 Ptr. 3, 11; Jn. 19, 23; Lk. 1, 79).

Na sociálnom pokroku a plodoch socialistického budovania za posledných tridsať rokov našej samostatnosti sa tvorivo podieľajú veriaci z našich cirkví. Aj v ich mene chce byť táto naša manifestácia úprimnou výzvou k ďalšej podpore tvorivého programu Národného frontu ČSSR na všetkých rovinách nášho spoločenského života.

Životné jubileum

Brat Július Čičák, kantor zo Zemplínskej Širokej (Rebrín), okr. Michalovce, sa dožil 65 rokov života. Brat Július je priamym účastníkom založenia pravoslávnej cirkevnej obce Rebrín a výstavby chrámu. Čoskoro sa stal hlavným kantorom, dlhé roky viedol cirkevný spev a svoje kantorské povinnosti nezanedbával ani napriek tomu, že vykonával zodpovednú funkciu ekonóma JRD. Pri príležitosti jeho životného jubilea Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, mu udelil pochvalný diplom, ktorý mu pri nedeľňajšej bohoslužbe dňa 22. X. t. r. odovzdal d. o. prot. Ján Choma, riaditeľ ÚER. Bratovi Júliusovi za všetko jeho úsilie v prospech pravoslávnej cirkvi srdečne ďakujeme. Kurátorský zbor a všetci veriaci mu želajú veľa zdravia a Božieho požehnania.

Na mnohaja i blahaja lita!

Z ústredia

NÁVŠTEVA RODNÉHO KRAJA

Dňa 20. októbra 1978 sa dožil vladyka metropolita Dorotej 65 rokov života, ktorého podstatnú časť strávil v práci pre tunajšiu cyrilometodejskú cirkev. Jeho narodeniny boli dôstojne oslávené tak cirkvou, ako aj verejnými činiteľmi, pracovníkmi ekumenickej rady a KMK. Ráno toho dňa odslúžil vladyka metropolita sv. liturgiu v kaplnke Všetkých svätých českých, ktorá je umiestnená v jeho kabinete. A v nedeľu ráno 22. októbra po raňajšej bohoslužbe, odcestoval v sprievode d. o. prot. dr. A. J. Nováka, kancelára ÚMR, navštíviť svoju rodnú krajinu, kde uvidel svetlo sveta v Nankove dňa 20. októbra 1913.

V pondelok nás na stanici v Mukačeve privítal vladyka Sáva a jeho sekretár prot. Nikolaj Logojda. Boli sme ubytovaní v eparchiálnej budove srbsko-byzantského slohu, vybudovanej starostlivosťou biskupa Damaskina v tridsiatych rokoch, kedy som ho navštívil a pripravovali sme ústavu tamojšej eparcie. Krásna budova — umiestnená v záhrade — práve prežíva vnútornú opravu.

Naša prvá cesta viedla do ženského monastiera sv. Nikolaja v Mukačeve, kde pracuje a modlí sa vyše sto mníšok. Hlavný chrám sv. Nikolaja i kaplnka sv. Zosnutia (Uspenia) žiaria čistotou a upravenosťou rovnako ako celá veľká pamätná budova a jednotlivé cely, vyzdobené množstvom ikon. Vladyka metropolita bol svojho času špirituálom monastiera a bol naozaj privítaný ako duchovný otec. Mníšky chodia pracovať na rôzne miesta ruskej cirkvi — nielen na Zakarpatsku — a okrem toho pracujú v miestnom JRD. Duchovná atmosféra bola hlboká.

V utorok sme s vladykom Sávom putovali na severovýchod cez Chust do obce Veljatiny, kde sme za prítomnosti veriacich navštívili dva chrámy, sv. Eliáša a sv. Parasky. Oba sú krásne vybavené, tak ako všetky chrámy tejto oblasti, kde takmer v každej obci je náš chrám, či už väčší či menší. Ako krásne spievali farníčky u sv. Eliáša! A naspamäť celý rad piesní!

Odtiaľ sme odcestovali do rodiska vladykovho Nankova, kde sa o chrám sv. Ducha stará archimandrita Serafim. Tu vladyka metropolita svojho času pôsobil a r. 1974 tu pochoval svojho brata Petra, ktorý navštívil i Prahu a našu katedrálu.

Ale program bol toho dňa bohatý. Poklonili sme sa chrámu sv. Pokrovu v Čumaleve a potom sme išli náhornou cestou, potom údolím do Malej Uholky, kde je chrám sv. Dimitrija na vŕšku a stará sa o neho staručký, ale usilovný archimandrita Jov Kundra, ktorý rozpráva i po česky. Pohľad na chrám pripomenul skyty na sv. hore Atos. Tam i naspäť nás viezol duchovný otec Vasilij, ktorý bojoval za našu slobodu v Svobodovej armáde.

A z Čumaleva nás čakala ťažká cesta do strmého vrchu hore v plnom súmraku, ale napokon sme boli odmenení návštevou ženského monastiera

Nanebevstúpenia, kde práve prebiehala večerná bohoslužba s vrúcnym spevom sestier, ktorých viedla igumenia Eugénia. Pôsobí tu štyridsať oddaných sestier. Jedna z nich nás na voze s koníkom odviezla k autu a v noci sme po bohatých zážitkoch pricestovali domov.

V stredu 25. X. sme urobili výlet do kúpeľov Sinjak a Svaljava; prvé sú ako naše Piešťany a druhé Mariánské Lázně menšieho rozsahu. Karpatská príroda s jesenným nádychom bola prekrásna. — Eparchia mukačevsko-užhorodská má vyše 400 živých farností, je treťou najväčšou eparchiou cirkvi. Má vyše 200 duchovných a veľa bohoslovcov. Ale v cirkvi nejde o štatistiku, ale o ducha, ktorý tu vládne, ako je láska k vlasti, cirkvi, chrámu a bohoslužbám. Veľa by sme sa tu mohli naučiť!

Jasný slnečný štvrtok nás uvítal a sprevádzal na poslednom výlete. Navštívili sme Gorondu, rodisko vladyku michalovského Cyrila. Živú farnosť s chrámom Narodenia Presvätej Bohorodičky spravuje obetavý synovec vladykov — Juraj Filip, ktorého rodina nás srdečne privítala. Ďalej sme išli okolo chrámu sv. Juraja, kde bol pred 52 rokmi pokrstený náš milý sprievodca vladyka Sáva v Podvinogradove. Posledná zastávka bola v Olešniku (maďarský Egreš), kde pôsobí vladykov synovec Štefan. V chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky nás privítali duchovní a veriaci, okrem iných arcidekan a ďalej duchovný správca z Podvinogradova, ktorý sa úspešne zaoberá inkonografiou; namaľoval fresky vo veljatinskom chráme. Vladyka metropolita prehovoril k prítomným veriacim o úcte k Presvätej Bohorodičke. Obaja synovci dobre reprezentujú svojou prácou rodinu, z ktorej vyšli. Otec Juraj sprevádzal našu delegáciu r. 1974 v ZSSR a d. o. Štefan sa nám venoval pri oslavách 60. výročia patriarchátu. Večer tohto posledného dňa nás prijal tajomník prot. Nikolaj Logojda, ktorý je pravou rukou archijereja v otázkach administratívy eparchie.

V piatok nás pohostili obedom v monastieri sv. Nikolaja a večer sme sa rozlúčili s našimi hostiteľmi a s touto prekrásnou krajinou a jej cirkvou a odcestovali vlakom cez Čop domov do našich všedných pracovných dní. Dlho budeme spomínať na tento pobyt, je dokonca možné povedať, že naň nikdy nezabudneme.

A. J. N.

Zo života našich farností

V nedeľu dňa 15. októbra 1978 pravoslávni veriaci v Becherove prežívali radostné chvíle — oslavovali chrámový sviatok — Pokrov Presvätej Bohorodičky. Slávnostné bohoslužby odslúžil d. o. prot. J. Frický, d. o. prot. J. Lakata, d. o. prot. J. Richvalský, d. o. prot. J. Tutko a miestny duchovný Michal Kuruc. Príležitostnú kázeň predniesol d. o. prot. Frický, na záver duchovnej slávnosti sa prítomným za spoločné modlitby poďakoval miestny duchovný.

M. K.

Zázračné pravoslávne ikony Matky Božej okolo nás

Úcta k Bohorodičke zachytenej na ikonách sa k nám dostala z pravoslávneho Východu. Dr. Cinek o tom píše: „Svätí bratia Cyril a Metod priniesli k nám úctu mariánsku, najsladšie plody ktorej dozreli v meste Máriinom — Carihrade". V tomto meste prikryla Bohorodička svojím plášťom modliaci sa pravoslávny veriaci ľud, ako to videl sv. Andrej a sv. Epifán.

Pravoslávnej cirkvi v minulosti nie vždy sa doprialo spokojne žiť, preto ani nečudo, že dnes má málo zázračných ikon Bohorodičky, pretože v čase protestantizácie, katolizácie a unionizácie nám boli odcudzené, premaľované, niekedy aj zničené, vymenené za menej hodnotné.

Klokočovská zázračná ikona Bohorodičky, ktorá ronila slzy roku 1670, bola zanesená do Viedne, na našom území je len jej kópia v pravoslávnej biskupskej kaplnke v Prešove. Originál bol vzácny i svojou umeleckou hodnotou, veď obraz vyšiel spod štetca starého pravoslávneho ikonomaliara.

Mária Povč, dedinka v Maďarsku, ktorá aj s okolím bývala pravoslávna, východného obradu. Národopisná mapa Uhorska z roku 1773 uvádza, že táto dedina a jej okolie mala obyvateľstvo rusínsko-ukrajinskej národnosti. Možno tu išlo o kolonizáciu na Dolnú zem, ale v chráme bola ikona Bohorodičky od pravoslávneho maliara. Ikona ronila r. 1696 slzy a diali sa pri nej mnohé zázraky. I túto ikonu zobrala Viedeň a namiesto nej do chrámu dala vyhotoviť kópiu.

V Poľsku ikonu Bohorodičky Čenstochovskej priviezla do Kyjeva manželka sv. Vladimíra Anna a z Kyjeva sa ikona dostala do Poľska (Apošt. 1936, str. 31). Je to typická pravoslávna ikona, akých v Rusku nájdeme mnoho. Dnes ju veľmi uctieva katolícka cirkev v Poľsku v Čenstochovej, kde v minulosti bolo pravoslávie tiež silné. Posledný pravoslávny biskup Prochor zomrel v Krakove roku 986 a biskupstvo pravoslávne so staroslovanským obradom bolo za Boleslava Chrabrého zlikvidované a odovzdané biskupstvu latinskému.

Ďalej je to zázračná ikona v Ľutine (prešovská eparchia) a v Počajeve na Ukrajine, ikona Matky Božej v mariánskej kaplnke pravoslávneho kláštora v Medzilaborciach, ktorý bol zničený v 1. svetovej vojne, zázračná ikona Matky Božej zo 14. storočia z Krásnobrodského monastiera, známa ako Krásnobrodská. Roku 1603 Bálinth Druget kláštor spálil, zachránila sa len ikona.

Naše ikony na ikonostasoch v Československu sa zachovali napríklad v Komárne (donesené zo Srbska) z čias srbskej kolonizácie. Veľa cenných ikon máme v našich drevených chrámoch. Známe sú tiež ikony Bohorodičky v Maďarsku zo 17. a 18. storočia Töttösi, Grabocy, Vatopédi, Esztergomi, Szigetcsépi a iné.

Ikonu Bohorodičky zvanú Matka Ustavičnej Pomoci nájdeme v pravoslávnych chrámoch a rodinách, ale i v rímskokatolíckych kostoloch. Na tejto ikone je zobrazená Bohorodička s Dieťaťom a dvoma anjelmi, z ktorých jeden drží trojramenný pravoslávny kríž a okolo hláv sú cirkevneslovanské nápisy. „Východný ráz a pôvod obrazu je na prvý pohľad zjavný a nedá sa utajiť.

Jeho predlohou bol asi obraz sv. Lukáša" (Apošt., 1935, str. 188). Túto ikonu namaľoval istý Grék na Kréte, kde bola odcudzená a zanesená do Ríma. Pravoslávna cirkev dala kresťanstvu nielen mariánsku úctu, ale aj najkrajšie obrazy — ikony Božej Matky.

Aká škoda, že sa u nás nezachovali všetky z tých najstarších ikon Bohorodičky, ku ktorým sa modlili naši predkovia, pred ktorými vzdávali svoju úctu k Bohorodičke.

Štefan Horkaj

Dejiny nás učia

Dejiny nás opravdu učia: učia nás o tom, čo bolo, ale súčasne sú kompasom pre pochopenie prítomnosti. Tak je tomu pri poznávaní dejín jednotlivých národov, ale práve tak je to i pri poznávaní dejín všeobecnej cirkvi Christovej. Nik sa nemôže dobre orientovať v súčasnom kresťanstve, keď nepozná jeho minulosť, keď nepozná cesty a okolnosti, za ktorých a po ktorých sa život cirkvi uberal aspoň v tom základnom a najdôležitejšom. A my sme dlhší čas pociťovali potrebu kompletného a objektívneho spracovania cirkevných dejín v duchu pravoslávnej cirkvi. Túto potrebu vyplňuje nové historické dielo, ktoré má názov „Cirkevné dejiny", diel I., časť 1. a 2., ktorého autorom je profesor cirkevných dejín na našej bohosloveckej fakulte, prot. ThDr. Pavel Aleš. Sú to skriptá pre poslucháčov našej fakulty, pre našich duchovných i ostatných záujemcov, ktorí sa zaoberajú poznávaním dejín cirkvi.

Celé dielo je rozdelené do dvoch základných častí. Prvá časť podáva úvod do štúdia cirkevných dejín, podrobne a objektívne zobrazuje prostredie, do ktorého vstúpila mladá cirkev, bez čoho je ťažko pochopiť mnohostranné dejiny cirkvi počas prvých troch storočí, t. j. od jej vzniku až do roku 313. Je potešujúce, že sa tu mnoho miesta venuje takým otázkam, ako je misia cirkvi vo svete, eticko-sociálny život kresťanov, cirkevná organizácia, zápas s mimocirkevnou ideológiou, viera cirkvi v prvom období cirkevných dejín, cirkevné písomníctvo a pod.

Druhá časť má názov: „Kresťanská cirkev v období všeobecných cirkevných snemov". Sú to vlastne dejiny teologickej mysle, jadro cirkevných dejín, nakoľko v tomto období cirkev zviedla rozhodujúci zápas za zachovanie čistoty apoštolského učenia, za zachovanie pravoslávia. Je zaujímavé, že často stretávame cirkevné dejiny, ktoré túto oblasť obchádzajú, ako by sa jej báli. Toto obdobie cirkevných dejín si vyžaduje jeho dokonalé poznanie a objektivitu, v čom rôzni autori majú všelijaké zábrany. Pre pravoslávneho autora toto obdobie je mimoriadne dôležité a poskytuje kľúč k riešeniu mnohých teologických problémov dnešného kresťanstva, najmä z hľadiska ekumenického. Otec

Pavel tak splnil prianie mnohých, čo chcú dokonale poznať život cirkvi Christovej na zemi a na tomto základe budovať terajší náš kresťanský život a vydávať dobré svedectvo pred celým svetom. Sme radi a sme povďační, že toto dielo po dlhej a dôkladnej príprave vyšlo z tlače a bude plniť svoju službu pri poznávaní mnohostranného života cirkvi. Je to vlastne prvýkrát, čo vychádza u nás takéto kompletné dielo od pravoslávneho autora, preto veríme, že vzbudí patričný záujem i u veriacich iných cirkví a splní tak svoje ekumenické poslanie, lebo žijeme v dobe vzájomného poznávania sa, zblíženia a táto oblasť teológie má čo povedať každému kresťanovi. Nik z nás nepochyboval, že toto dielo bude spĺňať požiadavky, aké sa na takýto druh učebnej pomôcky kladú, lebo otec Pavel preukázal svoje schopnosti už skôr, t. j. pri napísaní zväzku dejín, ktorý vyšiel ako prvý a bol venovaný dejinám vzťahov medzi Východom a Západom od 4. storočia do r. 1453, s osobitným zreteľom na veľký cirkevný rozkol r. 1054. Tento diel vyšiel r. 1973. Od jeho vydania začal pracovať nad prvým dielom, ktorý vyšiel v mesiaci novembri tohto roku v Cirkevnom nakladateľstve v Bratislave v rozsahu 327 str. Celé dielo je napísané presvedčivo, dobre dokumentované, na základe dobrej literatúry a prameňov, bez zbytočných podrobností a objektívne. Veríme, že autor nás poteší aj ďalšími svojimi prácami, predovšetkým z oblasti československých cirkevných dejín a cirkevnej archeológie, na ktorých už začína pracovať. Je to významný prínos pre našu mladú a dobre sa rozvíjajúcu pravoslávnu teologickú myseľ.

Za všetkých čitateľov úprimne ďakujeme, želáme otcovi Pavlovi mnoho zdravia, hojnosť milosti Božej a považujeme jeho „Cirkevné dejiny" za krásny vianočný darček pre všetkých nás.

Prot. dr. Štefan Pružinský

Christos raždajetsja! Z úprimného srdca dovoľujeme si všetkým našim čitateľom želať pri príležitosti slávnych sviatkov Christovho narodenia, aby im betlehemské Dieťa darovalo všetko, za čo prosia vo svojich každodenných modlitbách: zdravie pre ich rodiny, úspechy v práci, pocit šťastia, ktorý človek tak veľmi potrebuje. Do nového roku nech všetci vykročíme s Božím požehnaním radostne, v plnom zdraví a v plnej oddanosti našej sv. pravoslávnej cirkvi. Slávite jeho! **Redakcia**

Pamätník Klimenta Ochridského

Bulharské umenie dlhú dobu nevenovalo patričnú pozornosť obrazu Klimenta Ochridského — prvého bulharského a slovanského učenca a literáta. Celých 1138 rokov žil jeho obraz predovšetkým v pochvalných legendách od skromných mníchov a starých spisovateľov z doby raného stredoveku. V trvalých sochárskych, maliarskych a grafických dielach — od roku 840, ktorý sa pokladá za rok jeho narodenia, po dnes, je jeho obraz stvárňovaný zriedka a nie tak výrazne.

Drevená socha zhotovená pravdepodobne jeho súčasníkom nás zoznámila s jeho črtami, z ktorých vyžaruje hlbokomyseľnosť a múdrosť. Zdá sa, že tvorila súčasť chrámového piliera. Je vysoká 1,20 m a zobrazuje celú postavu Klimenta Ochridského oblečeného v biskupskom rúchu, v ľavej ruke s knihou a pravú má zdvihnutú k požehnaniu.

V pochvalných knihách a legendách o Cyrilovi a Metodovi sa Klimentovo meno spomína zároveň s ich menami, akoby šlo o „svätú trojicu apoštolov".

„Bolo priam nevyhnutné vrátiť sa k nemu v týchto dňoch, v predvečer 1300. výročia Bulharska. Pretože to nie je len jedna historická osobnosť, no obrovské ľudské dielo, plné súčasného zmyslu a obsahu." To sú slová sochára prof. Ľubomíra Dalčeva, ktorý práve dokončil sochu Klimenta — Ochridského biskupa. Pamätník bude stáť v malom parčíku pred Sofijskou univerzitou. Socha je ešte stále v ateliéri. Tu, medzi inými obrazmi z bulharskej histórie: Samuilovými vojakmi, Cyrilom a Metodom, Ivanom Rilským, Matejom Preobraženským — zaujíma táto najnovšia Dalčevova tvorba dôstojné miesto.

„Chcel som stvárniť nielen hodnoverný obraz Klimenta, no i niečo dôležitejšie — hrdinský čin človeka!" — uvádza sochár.

Mohutná postava v splývajúcom rúchu, sťa ohnisko šľahajúceho plameňa, ktorý zapálil obidve pochodne vo vysoko zdvihnutých rukách. Pohľad sa zastavuje na tvári a rukách — akoby trochu kostnatých, predĺžených a jemných — tvári a rukách mysliteľa a učenca, ktorý pevne verí v svoje poslanie.

Socha, zhotovená z dvoch materiálov: z troch obrovských kamenných blokov je vymodelované telo a z bronzu — ruky a hlava, pôsobí ešte impozantnejším dojmom v súbore celého pamätníku. Za štvormetrovou postavou sa v polkruhu týčia zo zeme vychádzajúce zakrivené bronzové pilóny vysoké 7 a 9 metrov. Symbolizujú oheň, ktorý zapálila po celej bulharskej zemi literárna škola Klimenta Ochridského.

Agentúra Sofiapress

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby

● Dňa 15. októbra t. r. v česť Pokrovu Matky Božej — chrámového sviatku v obci Runina, okres Humenné, odslúžil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, archijerejskú liturgiu. Pri tejto príležitosti bol za spoluslúženia riaditeľa ÚER prot. M. Kernaševiča, d. o. Š. Peľu, správcu farnosti Starina ako aj správcu farnosti prot. P. Čokinu posvätený nový ikonostas. Kázeň predniesol prot. M. Kernaševič, riaditeľ ÚER.

● Dňa 22. októbra t. r. Preosvietený vladyka Nikolaj v doprovode riaditeľa ÚER v Prešove prot. M. Kernaševiča navštívil farnosť Čabiny, odslúžil za spoluúčasti duchovných z okolia a miestneho správcu d. o. M. Hrustiča archijerejskú liturgiu a vykonal posviacku chrámu po oprave zvonka. Vladyka Nikolaj správcu farnosti za jeho pastorizačnú činnosť povýšil do hodnosti protojereja. Kázal o. prot. M. Kernaševič.

Premiestnenie

● D. o. prot. Eliáš Sovič, správca farnosti v Ľutine bol s platnosťou od 15. októbra 1978 preložený na uprázdnenú farnosť Ladomirová, okres Svidník.

Ustanovenie

● D. o. prot. Ján Sivík, správca farnosti vo Vápeníku, okres Svidník, bol s platnosťou od 1. novembra t. r. ustanovený za okresného arcidekana pre okres Svidník.

Porada okresných arcidekanov

● Dňa 31. októbra t. r. uskutočnila sa na Eparchiálnej rade pravoslávnej cirkvi v Prešove pracovná porada okresných arcidekanov prešovskej eparchie. Na porade boli prednesené správy za jednotlivé arcidekanáty a vypracovaný plán okresných porád našich duchovných.

Zo života michalovskej eparchie

Tradičné chrámové sviatky

Pri príležitosti sviatku Záštity (Pokrovu) Presvätej Bohorodičky oslávili sa tradičné odpusty takto:

● Dňa 1. októbra t. r. v ŠAMUDOVCIACH odpustové bohoslužby odslúžil d. o. prot. Ján Choma, riaditeľ ÚER, za spoluslúženia d. o. prot. Petra Semancu, správcu pravoslávnej farnosti Pozdišovce a správcu miestnej farnosti d. o. prot. Jána Holoniča. Príležitostnú kázeň predniesol d. o. prot. Semanco.

● Dňa 15. októbra t. r. sa konal odpust v NIŽNEJ RYBNICI, kde bohoslužby odslúžil d. o. Ján Mantič z Úbreža za spoluslúženia správcu miestnej farnosti d. o. Ján Hatráka. Kázal d. o. Mantič.

Toho istého dňa bol odpust aj v BEŇATINE, kde slúžil d. o. prot. J. Choma za spoluslúženia d. o. L. Fedora, správcu miestnej farnosti a d. o. prot. Štefana Cibu, ktorý aj predniesol kázeň.

Archijerejské bohoslužby

● V nedeľu dňa 1. októbra t. r., v deň sviatku Pokrov Presvätej Bohorodičky, Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach za spoluslú-